

Bu günlərdə Azərbaycanın gərkəmlili bəstəkarı, Əməkdar incəsənət xadimi Cəvənsir Quliyevin 70 yaşı tamam oldu. "Unikal" kulis.az-a istinadlı bəstəkarla yubiley müsahibəsinə təqdim edir.

- Cəvənsir müəllim, səhətiniz necdir? Bir müddət evvel sizinle danişanda müalicə alıǵınızı söyləmişdiniz.

- Müalicə bitməsə de, indi xeyli yaxşıyım, fəaliyyəti döndüyüm deyə bilerem.

- *İnsan heyatının her mərhələsində bir dayanacaqdır deyirler. Qazancırmız qədər itki-lərimiz de olur. Bu dayanacaqlarda itirdiklərinizə rəğmən "heyat gözəldir" düşüncəsin-de olanlardansınız, yoxsa heyata uşyan edənlər?*

- Tabii ki, heyat her vəzivəti ilə gözəldir. İtkilər və qazanclar heyatın fəlsəfəsidir, bunları tabii qarşılamalıyıq. Çünkü bunları biz deyişə bilərik. Önəmlisi hər yeni doğulan heyatın gedən heyatın qoyduqlarını davam etdirməsidir. Belə olanda əhəli millət olur və sınaqlardan qəlebə ilə çıxır.

- Üzeyir bey "O olmasın bu olsun"da Məşədi İbadı 50 yaşında qoca kimi təsvir etdiyi üçün sonralar peşman olub. Özü yaşının o çağında olanda deyib, 50 yaş o qədər də qoca yaşı deyilmiş. 20 il bundan əvvəl indi olduğunuz yaş səneca göründürdü?

- Bu günlərdə bu rəvayəti tez-tez danışıram dostlarına və birləikdə Üzeyir bayın yumoruna doyunca güllük. Həqiqətən, insan özünü hiss etdiyi qədər yaşı olur. Deyə bilərem ki, bu məsələdə Üzeyir bəyle eyni düşüncədəyəm.

- Cəvənsir müəllim! İstəyirəm bir az qaydaq 90-ci illərə. Müsiqinin, kinonun ümumiyyətlə mədəniyyətin də bir durğunluq dövrü idi o illər. Bu durğunluqda an gözal marşı yazdırınız. Bu marşın ya-zılma tarixçəsi oxucularımız üçün da maraqlıdır.

- O zaman orдумuz yeniyən yaranırdı və Bakının küçələrində hərbi geyimdə bir azərbaycanlı gənce rast gelmək müşkül idi, hərbi texnika isə Bakı küçələrində heç yox idi. Bir dəstə sanətçi və qəzetçi ilə esqərlərə mənəvi dəstək vermek üçün Laçına və Şuşaya getdik. Laçında Azərbaycan eserlərinə görдüm, tankları, toplarımızı gördüm və çox təsirləndim, qürürəndim, anladım ki, orдумuz olacaq. Batalyonun zabitli Ohillyət Süleymanov mənə bir şeir verdi və xahiş etdi ki, bir hərbi marş yazı. Çünkü gənclər hərbi təlimlərdə əsasən rus marşları oxuyurlar. Ohillyət istədi ki, öz marşımız olsun. Mən şeiri götürüb Bakıya qayıtdım. AZTV-yə yəniden sedr təyin olunmuş Elşad Quliyevlə studiyasının dəhlizində təsadüf rastlaşdım. O da mənə dedi ki, milleti mührəzəye qaldırmak üçün ruhlandırcı müsiciyə ehtiyacları var və mənə bir eser yazmağı təklif etdi. Özümün de içim doli idu Laçından və Şuşadan sonra. Belə oldu, çox qısa zamanda, bir günün içinde yarandı o marş.

Marşın ilk adı "Laçın batalyonunu Marşı" olub. Sonra millət ona "Əsgər marşı" dedi, men de etiraz etmedim.

- *Qəribi bər ömür yaşayır-sınız. Uşaqlığınız müharibən yenil bittidil. Illərə təsadüf edir. Ömrünüzün orta çəşidə məhərabə dövrüne düşdü. İndi hesabla siz 3 müharibə görmüş sayılrıszın. Mühərabələrə əhatəli bər ömür senət-kara yaradıcıq baxımdan na verit?*

- Mühərabə ehtiras deməkdir, hayacan deməkdir, coşqu deməkdir. Senətin da asası bu hissələr təşkil edir. Əsərlər üçün çox sayıda mövzular verir mühərabə. Bu baxımdan, ecaib səslənə de, bəxtimdən raziyam ki,

sizin qədər ümidi olmadığı illər idi. O vaxtiki inamınız özünü 27 il sonra da olsa doğrultdu. Yeni bir qəlebə marşı yazmaq varmı planınızda da?

- İştərdim... Lakin bu işlər bəzən planlamaya olmur... Yaşayarıq, görərik. Şimali Kiprde sildivarın qayının təpəsində bir tank var. 1974-cü ildə müharibə zamanı esger onu qayının başına çıxarıb ki, ordan düşmənə atəş açısan.. Mühərabə bildikdən sonra hamisə esgər deyiblər o tankı ki indi de aşağı sal. Deyib, sala bilmərəm. Sorusublar niyə? Deyib qorxuram... Yenə sual veriblər ki, bəs onu sen çıxartmadın? Əsgər cavab verir: Men çıxarddım, çünki savaş var idi,

ra işləmisiñiz. Mahnilarınız həttə o müğənnilərin əksəriyyətini məşhur edib. Daha çox hansı müğənni mahnilarınızı ürəyiniz istəyen kimi ifa edib?

- Akif İsləmzadə

- *Bəzən də olub mahnilarını özünü ifa etmisiñiz. Məsələn Şuşa haqqındaki mahni. Bu mahnını sizin kimi duyğu ifa edəcəyinə inanıdığınız müğənni yox idi?*

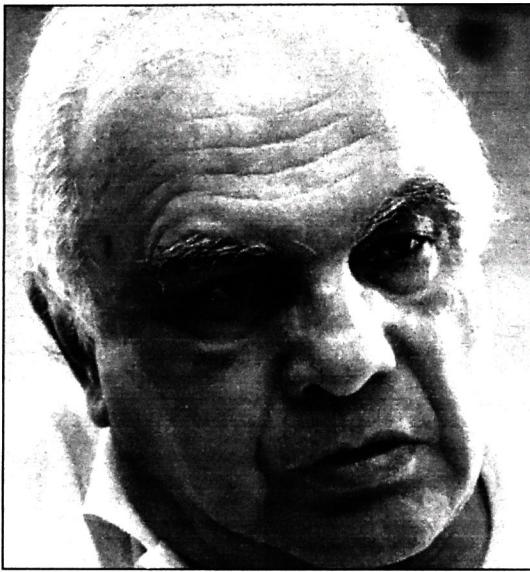
- Vardi. Flora Kərimova. Flora Kərimova əslində bu mahnının Nəsra Qədimovanın filarmoniyada keçirilən yubileyində ifa edib. Lakin lenta yazılmadı, ona görə çox adam elə bilsə ki, mənənən başqa heç kim oxumayıb bu mahnını. Flora xanının ifasında

olub. İndi de Azərbaycanın kūşən sənət adamları, ziyalilar Türkleyə gedir.

- Çünkü biz eyni milletik, sadəcə danişq lehcelərimiz bir az fərqlidir.

- *Siz sovet dövründə böyük müsəniniz. Bizim nəsil-dən fərqli olaraq rus dilində da-ha yaxşı menləməsimizdir. Türk dilində sözələr uzun müddət sizin nəsli aydın ol-murdu. Həttə serhədlər açılandan sonra Türkleyə gedib gələn insanların arasında iki qardaş xalqın diaqloq letifəye əvərilirdi. Türkleyə yeni ya-şamağa başlayanda anlaşma mövzusunda çatılınlıñ oldumu, yaxud da gəlməli situa-siya yaşadınız?*

"Bu masalədə Üzeyir bayla eyni düşüncədəyəm" - Cəvənsir Quliyev

an azindan iki müharibənin şahidi olmuşam.

- *İçinizdə o coşqunu üreyin istədiyi qədər müsi-qilərinizdə aks etdirə bildiniz-mi?*

- Üreyim istədiyi qədər yox, lakin düşünərəm ki, hələ bir az zamanım var.

- *Şəkildə doğulub Şuşa üçün dərinəq... Siza mahni yazardıraq qədər əhamiyətli bir sevgidir. İndi Şuşa yenidən bizi dədir. Xəbəri eşidənən hənsi hissələr keçirdiniz?*

- Sevindim, təbii... Uşaqlığımın tutarı bir hissəsi Şuşada keçib, oraları əzəb bilərəm. O dağları və qayaları üzü yuxarı çox dirmanmışam. Ona görə de Şuşanın getmisi içimde böyük yara açdı, sənki uşaqlığımı elindən aldılar. Çox şükrə olsun ki, Şuşa Vətənə döndü...

- *1993-cü ildə ham də qə-ləba marşını yazdırınız. Hansı ki, həmin illərdə biz torpaqlarımız itirmişdik. İnsanların bir gün qəlebə qazanacağımıza*

həyəcanlı idim. İndi sakitləşdim və özüm de təccüb etdim ki, o tankı dağın başına necə çıxarıdım... Sənətdə de oxşar hadisələr, banzər hissələr öndə olur.

- *Cəvənsir müəllim bu gürəndə bir paylaşılmışdır. "Faryad" filmində soundtreki ilə bağlı. Qeyd etdiniz ki, həmin hissə o vaxt "Faryad" filminde yayımlanmadı. Bunun xüsusi bir səbəbələr oldu?*

- Yox, xüsusi bir səbəbi yoxdur. Bilirsəniz ki, bedii filmin müsiqisi filmin çəkilməsi ilə paralel olaraq yazıılır, yani, film çəkilişən, müsiqisi de hazırlanıb lətən yazıılır. Bəzən elə olur yazılan müsiqisinin hamısı filmə daxil olmur - montajın əzəlliyinə bağlıdır. Bəzi müsiqili parçaları istifadə olunmur, sənki onlara yer qalmır. Bəzən xəbəri, hərbi marş və ya qazanmaq üçün quruluşlara, hakimlərə baxmaz, çox dərin və əbadidir. Ona görə de birinci gündən müharibəni bizim qədər izleyirdilər və sanki özləri qalib gəlmişlər sənki sevinirdilər. Həttə burdaki dostlarımız tez-tez mənə telefonuma yeni hərbi xəbərləri göndərirdilər. Mən bu sevgidən heç vaxt şübhə etməmişəm və eminəm ki, əbadidir.

- *Cox maraqlıdır, asırın av-*

yazdıracaqdıq, başımız qarışdı başqa projektlər, qaldı.

- *İndi o mahnını kimin ita-sında eşitmək istərdiniz?*

- Ele Flora xanının ifasında. Yeni müğənnilərin de içində bəzi o mahnına uyğun səslər dinlədim. (adlarını bilmirəm, təessüf).

- *Cəvənsir müəllim, sizin Azərbaycanın getməyiniz manə qəribə gəlib. Dündür, Türkiye yad öläkə deyil, amma insanın doğuldugu torpaq bir başqadır.*

- Mənim Azərbaycanın getməyim məcburi olub. Tarixçəsi uzundur. Düşünürəm ki, belə gözəl gündə o tarixçəni dənişməq bizim səhəbətimizin tem-pinə uyğun deyil.

- *Bu qəlebədən sonra və-tənə dönmək planı var mı?*

- Burda yaşadığım 15 ilin har səniyəsində Bakıya dönməyə hazır olmuşam... Feqət, geri dönməyim üçün orda lazımlı oludumdan bura geldiyim. Bəndənən emin olmamışdım. Bundan emin deyiləm...

- *Ən çox nə üçün qəribə-siniz?*

- Hər şey üçün. Xaricdə ya-şayanlar məni anlayar. Bakıda üçün önemlisiyətli bir nəsne üçün da burdakılardır. Daş, torpaq, havası, suyu, benzini, mazutu, hər şeyi üçün. Və elbətə, insanların üçün, qohum-eqrəbə, dost-tanış üçün. Xiffət pis seydirdi...

- *Azərbaycanın qəlebə se-vinci Türkleyə neca yaşındı?*

- Bütün Türkiyədəki insanlarla həmişə sevgi bağımız olub, əsrlərə baxıb. Anam Azərbaycan ədəbiyyatı və dili mülli-mimi olub, evimizdə böyük tabxana vardı - indi de var. Rus məktəbində oxumağıma bax-mayaraq, evdəki Azərbaycan ki-tabletinin da hamisini oxuyurdum.

- *Maraqlıdır, Cəvənsir Qu-liyev ilk oxumağa kimdən ba-şlayıb?*

- Yadımda deyil, 65 il keçib...

- Yəqin ki uşaq nağılları olub.

- *Cəvənsir müəllim əda-biyyatla aranız necədir?*

- Ədəbiyyatsız müsiqi olar-mı? Onlar ekiz qardaşlar kimi bir-birinə bağlıdır. Anam Azərbaycan ədəbiyyatı və dili mülli-mimi olub, evimizdə böyük tabxana vardı - indi de var. Rus məktəbində oxumağıma bax-mayaraq, evdəki Azərbaycan ki-tabletinin da hamisini oxuyurdum.

- *Maraqlıdır, Cəvənsir Qu-*

liyev ilk oxumağa kimdən ba-

şlayıb?

- Yadımda deyil, 65 il keçib...

- Yəqin ki uşaq nağılları olub.

- *Cəvənsir müəllim əda-*

biyyatın insanı dəyişdiyi-ne inanırsınız?

- Ədəbiyyat insanı neinkin deyişir, o insanı elə başından formalaşdırır. Oxuduğum bütün əsərlər bu ve ya digər şəkilde düşüncelərime tesir edib.

- Azərbaycan Dastanları (bir neçə cild), Koroğlu dastanı, Dədə Qorqud dastanı, Füzuli - "Leyli və Mecnun", Sabir - "Hop-hopname", M.F.Axundov - pyeslər və oxuduğum bütün əsərlər mene tesir edib.

- *Cəvənsir müəllim sonda*

özünüze ne arzu edirsiniz?

- Can sağlığı.

- *Biz də səzə həmişə onu arzu edirik. Bir dəha yubileyi-nizi təbrik edirik.*

- Çox sağlam olun.